

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМА НА СРЕДНОТО СТРУЧНО
ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

ВОЗИЛА И МЕХАНИЗАЦИЈА

ИЗБОРНА ПРОГРАМА

за IV година

МАШИНСКА СТРУКА

машински техничар за производство

Скопје, мај 2002 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Возила и механизација

2. Образовен профил и струка:

1.2.1. Образовен профил: машински техничар за производство

1.2.2. Струка: машинска

1.3. Диференцијација на наставниот предмет:

1.3.1. Изборна настава

1.4. Година на изучување

1.4.1. Четврта година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Изборен предмет во функција на завршен испит

2.ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целите на наставниот предмет се ученикот:

- да ја познава класификацијата на земјоделска механизација;
- да ја сфаќа функцијата на машините за основна и дополнителна обработка на почвата;
- да ја разбира функцијата на машините за губрење и заштита;
- да ја разбира потребата од машините за садење, сеење и собирање на реколта;
- да ја познава класификацијата на градежните машини;
- да ја сфаќа улогата на машините за земјани работи ;
- да ги разликува машините за утовар и транспорт од дозерите, грејдерите и скреперите;
- да се оспособува за тимска работа.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешна реализација на поставените цели на изборниот наставен предмет **возила и механизација** потребни се знаења од наставните предмети: **техничка механика со машински елементи**, втора и трета година, **возила и механизација** од трета година.

4. ОБРАЗОВЕН ЦИКЛУС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часов и	Конкретни цели <i>Ученикот:</i>	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. КЛАСИФИКАЦИЈА НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ МАШИНИ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да врши класификација на земјоделските машини според намената во земјоделието; - да ја познава функцијата на погонскиот дел на земјоделската машина; - да ги опишува карактеристичните надградби и приклучни системи.	Се дискутира и поставува прашања, објаснува, користи слики, шеми и рекламни материјали од разни видови на земјоделски машини.	Машински елементи со механика Возила и механизација, втора и трета година
2. МАШИНИ ЗА ОСНОВНА И ДОПОЛНИТЕЛНА ОБРАБОТКА НА ПОЧВАТА	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја познава класификацијата на машините за основна и дополнителна обработка на почвата; - да ги познава основните елементи за основната обработка и нивната функција; - да ги сфаќа експлоатационите карактеристики и одржувањето на машините за основна и дополнителна обработка.	Се објаснува функцијата на машините за дополнителната и основната обработка на почвата, се дискутира и се поставуваат прашања. се користат слики, шеми и пропаганден материјал од машините за основна и дополнителна обработка на почвата.	Машински елементи со механика Возила и механизација, втора и трета година

3. МАШИНИ ЗА ГУБРЕЊЕ И ЗАШТИТА	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги разликува видовите машини за губрење; - да ги познава основните елементи и функции на машините за губрење; - да ги разбира експлоатациските карактеристики; - да ја сфаќа потребата од одржувањето на машините. 	<p>Се црта и објаснува за спојките, се дискутира и поставува прашања, се користат слики, шеми и графички материјали кои се однесуваат на машините за губрење.</p>	<p>Машински елементи со механика Возила и механизација втора и трета година</p>
4. МАШИНИ ЗА САДЕЊЕ, СЕЕЊЕ И СОБИРАЊЕ НА РЕКОЛТА	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја познава класификацијата на машините за садење; - да го објаснува принципот на работа на работата машината за сеење; - да ја познава функцијата на машините за собирање на реколтата; - да ја сфаќа потребата од одржувањето на машините за садење, сеење и собирање на реколтата. 	<p>Се објаснува за класификацијата на машините според намената, се дискутира и поставува прашања, се објаснува се читат шеми на машините за садење, сеење и собирање на реколтата.</p>	<p>Возила и механизација втора и трета година Машински елементи со механика</p>
5. КЛАСИФИКАЦИЈА НА ГРАДЕЖНИТЕ МАШИНИ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да врши класификација на градежните машини според намената; - да ги познава карактеристичните разлики во погонскиот дел на машината; - да ја споредува градежната механизација со со друлите механизации. 	<p>Се читат и објаснуваат шеми на разни изведби на градежни машини, се користат слики, шеми и графички материјал, се води насочена дискусија.</p>	<p>Возила и механизација втора и трета година Машински елементи со механика</p>
6. МАШИНИ ЗА ЗЕМЈЕНИ РАБОТИ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да врши класификација на машините за земјени работи; - да ја познава функцијата и основните елементи на машините за земјени работи; - да ги познава експлоатациските карактеристики на машините; - да ја разбира потребата од одржување на машините за земјени работи. 	<p>Се црта и објаснува, се дискутира за функцијата на земјените машини, се поставуваат прашања, се читат шеми на разни изведби на машините за земјени работи.</p>	<p>Возила и механизација втора и трета година Машински елементи со механика</p>

7. МАШИНИ ЗА УТОВАР И ТРАНСПОРТ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да врши класификација на машините за утовар и транспорт; - да ја познава функцијата и основните елементи на машините за утовар и транспорт; - да ги познава експлатациските карактеристики на машините за утовар и транспорт; - да ја разбира потребата од одржување на машините за утовар и транспорт. 	Се црта и објаснува, се дискутира и се поставуваат прашања за машините за утовар и транспорт, се читаат, користат слики, шеми и графички материјали за машините за утовар и транспорт.	Возила и механизација втора и трета година Машински елементи со механика
8. ДОЗЕРИ, ГРЕЈДЕРИ И СКРЕПЕРИ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да врши класификација на дозери, грејдери и скрепери; - да ги познава основните составни елементи и функции на дозерите, грејдерите и скрејперите, - да ги познава експлатациските карактеристики на дозерите, грејдерите и скрејперите, - да ја сфаќа потребата од одржување на дозерите, грејдерите и скрејперите. 	Се објаснува, се користат слики, шеми и графички материјали од дозерите, грејдерите и скрејперите, Се води насочена дискусија.	Возила и механизација втора и трета година Машински елементи со механика

4.2. Наставни методи и активности на учење

Според зацртаните цели на изборниот наставниот предмет **возила и механизација**, може да се применуваат следните наставни методи: фронтално предавање, демонстрирање, дискусија, работа во групи, учење преку сопствени сознанија (откривање).

Активностите на ученикот се искажуваат со набљудување, слушање, забележување, вежбање, независно учење, самостојно читање на шеми и цртежи и сл.

Активностите на наставникот се искажуваат со зборување, дискусии, инструирање, демонстрирање, поставување на прашања, вреднување на знаењата и умењата на учениците.

4.3. Организација и реаквизиција на наставата

Воспитнообразовната работа од изборниот наставниот предмет **возила и механизација** се реализира во двете полугодии од четврта година. Наставата се реализира во кабинет по машинство, а се предвидени и посети во работни организации каде може да се видат поголем дел од возилата и механизацијата.

4.4. Наставни средства и помагала

За ефективно постигање на целите од наставна програма **возила и механизација** потребно е користење на наставни средства и помагала: графоскоп, шеми на системите од земјоделска и градежна механизација, цртежи, слики, проспекти од земјоделска и градежна механизација.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата на учениците е перманентна задача на наставникот. Таа задача се реализира преку усно и писмено проверување со тестови на знаење по секоја тематска целина. Доколку не се постигнат планираните цели се постапува согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКА И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е физички и психички здрав, да го познава и користи македонскиот јазик и кирилското писмо, да е отворен и комуникативен, да има соодветно професионално образование, пожелно е да има работно искуство, да ја сака педагошката работа, да е креативен и способен за применување на иновации во својата педагошката работа.

6.2. Стандард на наставен кадар

Завршени студии по машинство VII₁ со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка на соодветните факултети и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

За реализација на целите по овој наставен предмет треба да се користат специјализирани училници, кабинети по машинство, опремени според Нормативот за опрема со наставни средства и помагала, работни организации од областа на одржувањето на возилата и механизацијата во кои учениците ќе имаат можност непосредно да се запознаат и видат изведбите на системите во практика.

7. ДАТА НА ИЗРАБОТКАТА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Дата на изработката: мај 2002

7.2. Состав на работна група:

1. Виолета Грујевска дипл.инж., советник, раководител, Биро за развој на образованието –Скопје
2. Проф д-р Тодор Давчев, дипл. маш. инж., член, Машински факултет- Скопје
3. Миле Величков, дип. инж. маш., член, АСУЦ „Боро Петрушевски“- Скопје
4. Зоран Гошевски, дип. инж. маш., член, Сервис „Микеи“- Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.9.2002

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА:

Изборната наставна програмата по **возила и механизација**, ја одобри (донесе) министерот за образование и наука со решение бр.11-3368/1 од 24.06.2002